

SALDIRGANLIK

Tanımlar

- Tanım 1: Saldırganlık, başkalarını inciten ya da incitebilecek her türlü davranıştır.

Ancak bu tanım, eylemde bulunan kişinin niyetini göz önüne almamaktadır. Halbuki niyet önemlidir.

- Tanım 2: Saldırganlık, başkalarını incitmeyi amaçlayan her türlü davranış ya da eylemdir.

Ancak çoğu kez kişinin niyetinin ne olduğunu bilemeyiz. Fakat saldırganlığı ancak niyetten söz ederek anlamlı bir biçimde tanımlayabiliriz.

Saldırgan Davranış Türleri

- Saldırgan davranışlar, toplumsal kurallara uymaları ya da aykırı olmalarına bağlı olarak düşmanca, özgeci ya da yalnızca izin verilmiş davranışlar olabilirler.
- Dışa vuruş biçimine göre fiziksel veya sözel olabilir
- Saldırgan davranış bir araç veya amaç olabilir

Düşmanca Saldırganlık

- Gerek yasalar gerekse toplum tarafından onaylanmayan, kötü niyetle ve zarar vermek amacıyla yapılan davranışlardır
- Suikast, cinayet, dövme ve gangster saldırıları gibi insanları inciten, kışkırtılmamış ya da tahrik edilmemiş suç eylemleri düşmanca saldırı olarak nitelendirilir.

Özgeci Saldırganlık

- Grubun moral standartları açısından kabul edilebilir amaçlar çerçevesinde toplumsal olarak onaylanan saldırganlıktır.
- Yasayı destekleyen davranışlar, uygun ana – baba disiplini gibi...

İzin Verilmiş Saldırganlık

- Toplumsal kuralların gerekli kılmadığı fakat toplumsal kuralların çerçevesi dışına taşmayan saldırgan eylemlerdir.
- Bir tehlikeye karşı kendini savunma davranışı gibi...

Saldırganlık duygusu

- Saldırganlık duygusu, doğrudan gözlenemeyen bir iç durumdur. Kızgınlığı, zaman zaman hepimiz yaşarız ama her kızgınlık açığa vurulup davranışa dönüştürülmez.
- Bu nedenle saldırganlık duyguları genel olarak bireylere ne hissettikleri sorularak ya da psikolojik ve davranışsal belirtilerine bakılarak incelenip araştırılmak zorundadır.

Saldırganlık Duygularının Kaynakları

- Kızgınlığa neden olan etmenler üzerinde oldukça çok araştırma yapılmış ve yapılmaktadır.
- Saldırganlık duygularının temel belirleyicileri arasında rahatsız edilme, saldırı ve engellenme ilk sıraları almaktadır.

İçgüdü

- İçgüdüsel saldırganlık kuramını değerlendirmek çok güçtür. Çünkü kimseyi saldırganlık duygularına yol açabilecek tüm uyaranlardan yoksun, tam bir yalıtılmışlık içine yerleştiremeyiz.
- Saldırganlık duygu ve davranışlarının içgüdüsel bir temele dayandığı görüşü, sosyal psikologlar arasında yaygın olarak kabul edilmemektedir.

Rahatsız Edilme ve Saldırganlık

- Birisi tarafından rahatsız edildiğimizde ya da bir saldırıya uğradığımızda, o kişiye karşı saldırganlık duymak eğilimindeyizdir.

Engellenme ve Saldırganlık

- “Engellenme, saldırganlık duygularına yol açmak eğilimindedir.” görüşü, psikolojideki temel denencelerden biridir.
- Dembo ve Lewin’in çocuklar ve bir oda dolusu oyuncakla yaptığı deney ve ABD’de pamuk fiyatları ile linç olayları arasındaki bağlantı, engellenmenin saldırganlık üzerindeki etkilerinin birer göstergesidir.

Engellenmenin Keyfilii

- Keyfi engellenme ya da zorlamalar, keyfi olmayanlardan daha çok kizgınlığa ve saldırganlığa neden olmaktadır. Engellenme için iyi bir mazeret, saldırganlık duygularını en aza indirecektir.

Adı Belli Olmayan (Genel) Heyecansal Uyarılma

- İnsanlar fizyolojik olarak uyarıldıkları zaman, hangi heyecanı duyduklarını kestirebilmelerine yarayacak ipuçları yakalayabilmek için dış çevreye bakarlar.
- Eğer dış çevre kızgın olduklarını düşünmelerine neden olacak işaretler verirse, kızgınlık duyacaklardır. Bu da yerine göre saldırgan davranışla sonuçlanacaktır.

Saldırgan Davranışı Kontrol Eden Etmenler

- Kişi normalde kızgınlık duyduğu ölçüde saldırgan davranmak eğilimindedir. Fakat insanlar sık sık kızarlar ve barışçı davranırlar ya da açıkça saldırgan davranmazlar.
- Dolayısıyla saldırganlığın açığa çıkmasını kontrol eden etmenler, başlangıçta onu uyaran etmenler kadar önemlidir.

Öğrenme

- Hayvanların içgüdüsel tepkilerinin tersine, insanlarda saldırganlık büyük ölçüde onların ne öğrendiğine bağlıdır.
- Bir çocuğa saldırganlığın kabul edilebilir olduğunu öğreten her şey onda saldırganlığı genel anlamda artıracaktır. Bu öğrenmeler, saldırganlığın iyi mi yoksa kötü mü olduğunu belirler.

Pekiřtirme

- Bir bireyin belirli bir davranışı ödüllendirildiğinde, o davranışı gelecekte yineleme olasılığı artacaktır; cezalandırıldığında ise, bu olasılık azalacaktır.

Taklit

- Tüm insanlarda ve özellikle de çocuklarda güçlü bir başkalarını taklit eğilimi vardır. Bu taklit, kesinlikle her türlü davranışı kapsar.
- İnsanlar her modeli aynı oranda taklit etmemektedirler. Diğer insanlar önemli, güçlü, başarılı ve sevilen kişiler olmaları ölçüsünde taklit edileceklerdir.

Saldırganlık Özendiricileri

- Saldırganlığa yol açıcı işaret ve ipuçları, kızgınlık duygusunun saldırganlığa dönüşmesi için yeterli koşulları oluştururlar.
- Silahlar, saldırganlıkla yüklü sözcükler ya da bir polis memuru, saldırganlık özendiricisi özelliğini kazanabilir.

Saldırganlığı Azaltma

- Saldırgan davranışlar, insan toplumları için her zaman önemli bir sorun olmuştur. Nedenlerini anlamak kadar, saldırganlığı nelerin azalttığını bilmenin de yaşamsal bir önemi vardır.
- Belirli bir durumda kişinin saldırgan davranışlara başvurup vurmayacağı iki değişkene bağlıdır. Bunlar, kişinin saldırgan içtepilerinin gücüyle, o durumda saldırgan davranışlarda bulunmayı öğrenme derecesidir.

Boşalma

- Freud'un boşalma görüşüne göre, saldırma yemek yemeye çok benzer. Kişi acıktığında bir şeyler yerse, bu onun açlığını azaltacak ve daha sonraları daha az yemesine neden olacaktır.
- Bir saldırgan ya da engelleyiciye karşı doğrudan saldırganlık, bir boşalma süreci içinde saldırganlık duygularını azaltabilir. Ancak bu, engelleyiciyi sorumlu güç olarak algılamaya bağlıdır.

Cezalandırılma ve Misilleme Korkusu

- Cezalandırılma ya da misilleme korkusu saldırgan davranışı azaltabilir. Fakat bazen örtülü saldırganlıkta gerçek bir artışla da sonuçlanabilir.

Öğrenilmiş Ket Vurma (Kendini Tutma)

- Şiddeti en aza indirmek için, yalnızca dış kontrollere güvenmek kesinlikle olanaksızdır. Zaten davranışı o derece sıkı kontrol eden bir toplum da istemeyiz.
- Dolayısıyla, aşırı toplumsal kontrol yerine insanlar cezalandırılma tehdidi altında olup olmamalarına bakılmaksızın, kendi saldırgan davranışlarını denetim altına alabilmeyi öğrenmelidirler.

Saldırganlık Kaygısı

- Saldırganlık Kaygısı: Saldırganlığa ket vurmayı öğrenmenin temelinde yatan psikolojik güçtür
- Saldırganlık kaygısı herkeste eşit derecede değildir. Orta sınıf ailelerde yetişen çocuklar, alt sınıf ailelerde yetişenlerden daha fazla saldırganlık kaygısına sahip olmak eğilimindedirler.

Acı Çekme Belirtileri

- Genel olarak kurbanın gösterdiği acı çekme belirtileri, saldırganlığın daha ileri götürülmesine, aşırı kızgınlık durumları dışında ket vurmaktadır.

İnsanlıktan Uzaklaştırma

- Saldırgandan uzakta oldukları ya da onun tarafından tanınmadıkları zaman kurbanların “insanlıktan uzaklaştırıldıkları” ileri sürülmektedir.
- Göremediğimiz ya da herhangi bir biçimde, kişisel olarak özdeşleşemediğimiz birine saldırmak daha kolaydır.

Alkol ve Uyuřturucular

- Vicdanın içki sırasında işlemez hale gelebilecek yönleri arasında en belirginini, saldırganlığa karşı öğrenilmiş ket vurmadır.
- Yapılan deneylerde birazcık alkol, saldırganlığı alkol almayan bir kontrol grubunda görülen düzeyin altına düşürmüştür.

Yön Deęiřtirme:

- İnsanlar sık sık birbirleri tarafından engellenir ya da rahatsız edilirler fakat karşılık veremezler. Çünkü engelleyen kişi ya çok güçlüdür ya ulaşılmazdır ya da engellenenler çok kaygılı ve çekingendirler.
- Böyle durumlarda boşalma gereksinimleri birçok başka yoldan giderilebilir. Bu yollardan biri, saldırganlığı gerçek hedefin yerine geçen bir başka hedef üzerine boşaltmaktır ki, buna yön değiştirme denir.

Suçlu Arama ya da Günah Keçisi Seçme

- Engellenme kaynaklarının görülebilir ve kimliklenebilir olmadığı zamanlar vardır.
- Bir adamın evine yıldırım düşer ya da şehirlerarası bir yolda arabasının lastiği patlar. Böylece kızgınlık ve saldırganlık duyar. Fakat ortada açıkça suçlu biri yoktur.
- Bu koşullar altında insanlar güçlük ve sıkıntılar için suçlayabilecekleri bir kurban ararlar. En iyi kurbanlar zayıf, farklı ve kolay ayırt edilebilen olanlardır.

Laboratuvarda Gözlenen Saldırganlık

- Küçük çocuklar, ergenler ya da yetişkinler üzerinde yapılmış olmalarına bakılmaksızın, labaratuvar deneylerinde gözlenmiş saldırganlık, genellikle, saldırganlığı artırmaktadır.
- Saldırganlığı artırma etkisi, modelin ödüllendirilmesi ya da gözlenen kurbanın deneğin kendi saldırganlığının hedeine benzemesi durumunda, özellikle, güçlüdür.

Televizyonda Saldırganlık

- Şiddet içerikli program izlemeyle ilgili alan deneyleri, genel olarak bunların gerçek yaşam koşullarında saldırganlığı artırmadığını göstermektedir. Bu nedenle, gözlenmiş saldırganlığa ilişkin labaratuvar çalışmalarınının gerçek yaşam durumlarına genellenip genellenemeyeceği konusu açık değildir.
- Televizyonda ya da sinemada şiddetin toplumdaki şiddet ya da suça önemli bir katkıda bulunduğuna ilişkin henüz yeterli kanıt yoktur.